

**HORDALAND,
SOGN OG FJORDANE
STATSADVOKATEMBETER**

Rushåndhevingsutvalget

DERES REF.:
Deres ref.

VÅR REF.:
Vår ref.

DATO:
28.11.2023

Innspill til Rushåndhevingsutvalget

Det vises til Rushåndhevingsutvalgets invitasjon til innspill av 20. oktober då.

Statsadvokatene i Hordaland, Sogn og Fjordane ser et klart behov for en enhetlig gjennomgang av de spørsmål som fremgår i kulepunktene i invitasjonen. Etter at lovgivningsprosessen knyttet til avkriminalisering av narkotikabruk stoppet opp, har endringer i praksis relatert til både bruk av tvangsmidler for avdekking av, og reaksjon på bruk av narkotika, gjennomgått stor endring som det vil være nyttig å få vurdert og evt inkorporert i lov. Våre innspill følger nedenfor.

Den **rettslige avgrensningen av begrepet "rusavhengig"**, bør så langt det er mulig fastlegges ut fra objektive kriterier. På den måten unngås at klassifiseringen i for stor grad blir avhengig av personens subjektive opplysninger/vurderinger, og politiet unngår å måtte stille spørsmål som kan komme i konflikt med **selvinkrimineringsvernet**. Utvalget bør i denne sammenheng sikre/utrede at relevant informasjon kan formidles på tvers av etatsgrenser, uavhengig av taushetsplikt oa. Eksempler på objektive kriterier kan være:

- om vedkommende tidligere har deltatt på frivillig eller tvungen rusbehandling,
- om vedkommende tidligere er straffet (inkludert påtaleunntelser) for befatning med narkotiske stoffer,
- hvilke stoffer vedkommende har hatt befatning med (i de tilfeller hvor befatningen med narkotika utelukkende knyttes til "lettere" stoffer som for eksempel cannabis, så bør terskelen ligge høyere for å bli omfattet av begrepet rusavhengig enn hvor personen har hatt befatning med tyngre narkotiske stoffer),
- hvilken befatning vedkommende har hatt med narkotiske stoffer (i de tilfeller personen tidligere kun er straffet for omsetning av narkotika, så bør terskelen ligge høyere for å

bli omfattet av begrepet rusavhengig enn hvor tidligere straff hovedsakelig knyttes til egen narkotikabruk)

Den rettslige avgrensingen av begrepet rusavhengig, må korrespondere med **den strafferettslige tilnærmingen til personer med begynnende rusavhengighet**. En fornuftig praksis med bruk av påtaleunntatelse synes å være en god løsning. Herunder bør anvendelsesområdet for påtaleunntatelse med vilkår, jf straffeloven § 37 k, utvides, slik at også rusavhengige kan illegges påtaleunntatelse med vilkår etter nevnte bestemmelse. Dette i motsetning til hva som i dag følger av rettspraksis, jf bla HR-2022-731-A, hvoretter det ikke er adgang til å gi rusavhengige påtaleunntatelse med vilkår. Det er vanskelig å se begrunnelsen for hvorfor de rusavhengige ikke skal kunne pålegges oppmøte hos rådgivende enhet for rusaker, jf straffeloven § 37 k, når det særlig er denne gruppen som vil kunne ha utbytte av dette. Et sidehensyn her er at det kan bli utfordrende for kommunene å kunne opprettholde tilbudet over tid, dersom ikke er tilstrekkelig antall personer henvises til enheten.

Dersom utvalget finner at **beviskravet** for vurderingen av om gjerningspersonen skal anses som rusavhengig skal fravike det alminnelige strafferettslige beviskravet, så bør det gis klare føringer for hvilket beviskrav som i så fall gjelder, for eksempel med en henvisning til det beviskrav som gjelder for bruk av tvangsmidler. Systematisk kan en tenke seg at rusavhengighet/begynnende rusavhengighet innarbeides i straffeloven §§ 78 og 80 som et moment det skal legges vekt på ved straffutmåling for befatning med narkotika til eget bruk og at det samtidig inntas hvilke momenter som skal vektlegges i denne vurderingen. Momenter av betydning for beregningen av terskelverdier for stoff som kan anses til eget bruk, jf nedenfor, vil i tilfelle kunne innarbeides i forarbeider til slik lovgivning og nærmere angivelse av konkret mengde ut fra disse momenter kan skje gjennom rettspraksis.

Utvalget bør etter vårt syn gjennomgå praktiseringen/ konsekvensene av de pr i dag eksisterende **terskelverdier** (hvilke mengder narkotika som skal kunne anses å være til egen bruk). Innledningsvis bemerkes at likestilling av heroin, amfetamin og kokain synes å mangle indre sammenheng med de eksisterende grensene for simpel og grov narkotikaovertrødelse, hvilket gjør at utvalget bør revurdere om disse stoffene skal likestilles. Stoffenes terskelverdi likestilles i dag, slik at oppbevaring av 5 gram medfører påtaleunntatelse (uten vilkår). En overskridelse av grensen "i beskjeden grad", i praksis "det dobbelte av terskelverdi", mao 10 gram, medfører en kortere betinget reaksjon. Den strafferettslige grensen mellom simpel og grov overtrødelse gir imidlertid dårlig samsvar med gjeldene terskelverdier. Grensen mellom simpel og grov overtrødelse for befatning med heroin, ligger på 15 gram, mens grensen mellom simpel og grov for befatning med amfetamin og kokain, ligger på 50 gram. En konsekvens av dette medfører at befatning av heroin går fra påtaleunntatelse (5 gram) til kortere betinget fengsel (10 gram) og grov overtrødelse (15 gram). Det enkelte stoffs potensiale i form av antall mulige rusdoser bør vektlegges betydelig mer enn dagens praksis tilsier. Videre medfører

dagens praksis at maksimal terskelverdi for inntil tre ulike stoffer kan adderes uten at vedkommende rusmisbruker risikerer straff. For eksempel kan vedkommende ha 5 gram heroin, 5 gram amfetamin og 15 gram hasj, uten å risikere mer straff enn en påtaleunntatelse uten vilkår. Etter vårt syn er denne mengden narkotika så stor at omfanget i seg selv tilsier at mengden er mer enn det som er akseptabelt selv til eget bruk. Mengden er så stor at det skaper utfordringer med å avdekke selgerne. Så lenge selgere holder seg under terskelverdiene mht hva de oppbevarer på sin person, så lenge de fyller kriteriene for å anses som rusavhengig, vil de ikke risikere straff selv om de går med et betydelig vareutvalg, både i variasjon og omfang, på seg.

Spørsmål knyttet til **politiets straffeprosessuelle tvangsmidler i mindre alvorlige narkotikasaker**, er i den senere tid særlig sentrert om forholdsmessighet og henger nøye sammen med spørsmål om terskelverdier og konkrete vurderinger av om det er grunn til å mistenke salg/oppbevaring utover mengde til eget bruk. Også i denne forbindelse vil angivelse av antall rusdoser en har grunn til å mistenke befatning med, kunne spille en rolle.

Med vennlig hilsen

Eirik Stolt-Nielsen
førstestatsadvokat

May-Britt Erstad
statsadvokat

Gjenpart: Riksadvokaten